

ZIEMIĄ POMORSKĄ

Rok I

Bydgoszcz, piątek 1 października 1945

Nr 171

Święto entuzjazmu

Spółdzielczość niemal od pierwszych dni swego istnienia ma wśród entuzjastów i proroków tego ruchu, również poetów. Niejedna strofa wiersza, będącego wyrazem prawdziwego natchnienia twórcy, powstała na myśl o przyszłości spółdzielczej, która opasawszy jak tęcza ziemskie kolisko, skieruje wysiłki ludzkie ku jednemu celowi i w jednym ognisku rozpali ducha.

Zdawałoby się na pozór, że spółdzielczość jest w swej istocie zjawiskiem nawskroś gospodarczym, że jej zadaniem jest właściwie uporządkowanie rynku handlowego i wyrugowanie zeń niesumiennego przekupnia.

Nic podobnego! Spółdzielczość jest pojęciem nieporównanie szerszym. Spółdzielczość — to planowe, produkcyjne gospodarstwo, prowadzone według najnowszych zdobyczy wiedzy. Spółdzielczość — to pochodnia kultury w codziennym bytowaniu człowieka, to wykorzystanie energii ludzkiej dla uczynienia zdobytych cywilizacji własnością ogólną. Spółdzielczość wreszcie — to piękny, wielki świat nowych możliwości rozwojowych, torujących człowiekowi drogę nie tylko do wysokiego poziomu życia, lecz i do osobistego szczęścia.

Najtrzeźwiejsza z nauk — nauka ekonomii — nie rozstrajająca się z ołówkiem i wiecznym posługująca się cyframi, obrała sobie za cel przewodni: uczynienie z człowieka pana swojej woli, świadomego swej wartości i zdolnego pracującą zaspokoić największe swoje umiłowania.

W życiu polskim mamy niezwykle wymowny rezultat wysiłku, osiągnięty przez spółdzielczość: Lisków. Przed trzydziestu laty był on wioską, tonącą w jesiennym błocie — z cuchnącymi kałużami w rowach, zapadającymi się w ziemię chatami pod słomą, wiatrakim obracanym śmigłami w stronę wiatru. Praca w ciągu paru dziesięcioleci, prowadzona pod światłym przewodnictwem ks. Blizińskiego, uczyniła z Liskowa jedno z najpiękniejszych, najkulturalniejszych, najbardziej przemysłowych miasteczek polskich. Błotne drogi zamieniły się tam w piękne szosy, chaty — w stylowe muryrowane budowle. Fabryki, szkoły, biblioteki i szpitale, przetrwornie, nowoczesne sklepy i urzędzenia techniczne zakładów wzbudzają w Liskowie podziw powszechny. Mieszkańcy tego miasta uczynili z cichej, ubogiej wioski — ośrodek przemysłowy, znany w całym kraju. A osiągnęli to dzięki spółdzielniom.

Nabiał, jaja, zboże, okopowizny, przychówek zabierały w Liskowie od wieśniaka spółdzielnie. Przetwarzały dobro gospodarskie na gotowy do sprzedaży produkt i odsyłały na rynek handlowy. Osiągane zyski i wkładały w zakłady przetwórcze i szkolenie kadrów nowych pracowników spółdzielczych. Trzy dziesiątki lat takiej pracy przyniosły Liskowowi owoce wzbudzające zachwyt i podziw.

Byłoby dowodem zaściankowości upatrywanie w dziejach Liskowa zdobyci niezwyklego talentu organizacyjnego jednego dzielnicowego człowieka. Jest to zaledwie pojedynczy przykład, co można osiągnąć w gospodarstwie spółdzielczym. Czechosłowacja w ciągu niespełna ćwierci wieku stała się — dzięki rozwinięciu w tym kraju spółdzielczości — jednym z najzamożniejszych krajów w Europie. Szwecja, Dania, Holandia oddawna osiągnęły na tej samej drodze nieznaną u nas dobrobyt.

W dniu spółdzielczości, który dziś święcimy, przegląd własnych i obcych zdobyczy na polu spółdzielczym, winien stać się dla nas pobudką do podjęcia pracy w tym samym kierunku. Wsłuchajmy się w głosy naszych wielkich spółdzielców, zapoznajmy się z ich myślą, weźmy w gorące tętno ich serc oddanych bez reszty sprawie narodu i jego przyszłości — i twórzmy w nowym demokratycznym społeczeństwie wielki zespół spółdzielców.

Żyjemy w czasach wyjątkowo sprzyjających wcielaniu w życie ideałów spółdzielczych. Na czele naszego państwa stoją dziś ludzie wyszli ze środowiska spółdzielczego, mający więc dla pracy na tym polu pełne zrozumienie. Nasze życie społeczne i polityczne wymaga na każdym kroku skupienia się i zbiorowego działania. Nasze troski codzienne dają się pokonywać tylko zgodnym wysiłkiem obywatelskim. Wreszcie i nasze obowiązki obywatelskie staną się łatwiejsze do wykonania, gdy działając będziemy ramię w ramię i gdy wielkie cele, stojące przed naszym narodem, zaczniemy urzęczywiście realizować.

Gdy zjednoczymy miliony pod sztandarem spółdzielczym, zapewnimy sobie przez to lepsze, doskonalsze życie, przysparzając zarazem bogactwa i dobr wszelakich swemu krajowi.

STANISŁAW ZIEMAK

Wyniki konferencji londyńskiej

Liczne i ostre problemy Europy zostały rozważone — Dalej prace trwają

LONDYN, 29. 9. Komunikat który zostanie opublikowany po zakończeniu konferencji ministrów spraw zagranicznych będzie — na wzór komunikatu poczdamskiego — obejmować wszystkie problemy, które przedmiotem dyskusji oraz powzięte rozstrzygnięcia. Jeśli dotąd porozumienie we wszystkich punktach programu nie zostało osiągnięte należy przypominać, że ustalony w Poczdzie Komitet ministrów spraw zagranicznych pragnie trwałym i że działalność jego nie może się w momencie zamknięcia plenarnego sesji delegacji pozostaną w stałym akcie ze swoimi rządami, kontynuując rozważane zadania.

Historycy przypominają, że prace nad traktatem westfalskim trwały pięć lat; przygotowanie traktatu wersalskiego zajęło wiele miesięcy. Dziś nawet w najbardziej sprzyjających warunkach nie było możliwe rozważenie spraw Europy w okresie mniejszym niż trzy tygodnie. Prowizoryczny bilans konferencji przedstawia się w następujący sposób:

1. Traktat pokojowy z Finlandią opracowują pełnomocnicy Rady.
2. W sprawie Włoch konferencja uzgodniła zasadnicze elementy problemu rektyfikacji granicy francusko-włoskiej i włosko-austriackiej, wytyczenia na podstawach etnicznych granicy

włosko-jugosłowiańskiej i umiędzynarodowienia portu handlowego w Trieście. Pełnomocnicy Rady sprecyzują szczegóły dotyczące ograniczenia zbrojeń, przewidzianych przez kontrolę. Mają oni również za zadanie przedstawić projekt rozwiązania problemu kolonii włoskich, biorąc jednocześnie za podstawę amerykański punkt widzenia; tj. kontroli międzynarodowej oraz sowiecki; kontroli sowieckiej.

3. Komisja reparacyjna przenosi się z Moskwy do Berlina. Intensywność prac komisji wzrośnie obecnie do maksimum. Propozycje francuskie, dotyczące lewego brzegu Renu i umiędzynarodowienia Ruhry będą przedmiotem wymiany zdań na zwykłej drodze dyplomatycznej. Konferencja uznaje zasady wyłuszczone przez delegację francuską co do zwrotu majątków, którymi zawiadawali Niemcy, nawet jeśli te majątki znajdują się poza dawnymi granicami Niemiec. Jednakże realizację tych zasad pozostawia się pełnomocnikom Rady. Konkluzje memorandum francuskiego co do administracji Niemiec zostają w całości utrzymane. Przeprowadzenie centralizacji tej administracji jest chwilowo odłożone.

4. Wielka Brytania przyłączyła się do punktu widzenia sowieckiego, według którego wojnska angielskie i sowieckie nie opuszczają terytorium Iranu przed 2-gim marca 1946, tj. po upływie 6 miesięcy od kapitulacji Japonii.

5. Prace konferencji pozwalają mieć nadzieję na uznanie przez Aliantów powiększonego rządu Rennera. Postanowione zostało powzięcie środków celem zapewnienia aprowizacji Austrii.

6. Konferencja nie uważała za konieczne powzięcie decyzji w ciągu pierwszego posiedzenia (poświęconego wyłącznie sprawom europejskim) — odnośnie ustanowienia kontroli nad Japonią. Rozmowy w tej kwestii będą wznowione na podstawie projektu sowieckiego.

Rocznica śmierci Ilii Repina

MOSKWA, 29. 9. (Radio Tass). 15 rocznica śmierci wielkiego malarza sowieckiego, Ilii Repina przypada w dniu 29 września. Galeria Tretiakowska, gdzie znajduje się 250 dzieł artysty, wydała z tej okazji specjalny album. Centralne archiwum literatury sowieckiej wydało zbiór dotąd nieopublikowanych listów Repina. Instytut historii sztuki akademii umiejętności ZSRR, wydał pierwszy tom sympozjonu pt. „Spuścizna sztuki”, poświęcony wielkiemu mistrzowi. Zawiera on kilkadziesiąt reprodukcji studiów portretowych Repina i szkiców. W Kuokkala w pobliżu Leningradu trwają w całej pełni prace nad odbudową domu Repina, w którym przeżył on 30 lat i który obecnie został zamieniony na muzeum. Grupa artystów, aktorów i pisarzy — przyjaciół Repina, udała się w Moskwy do Kuokkala, aby złożyć wieńiec na grobie wielkiego artysty.

Wezwanie Manna do Niemiec

BERLIN, 29. 9. Słynny pisarz niemiecki, Tomasz Mann, który wyemigrował do USA od kiedy zapanował nazizm, otrzymał od komitetu niemieckich ofiar faszyzmu, wezwanie do powrotu do Niemiec, celem współpracy nad odrodzeniem duchowym kraju.

Indie domagają się niepodległości

LONDYN (Polpress). Były przewodniczący hinduskiego kongresu narodowego i członek komitetu robotniczego tego kongresu Pandit Jauhal-Nehru oświadczył na konferencji prasowej, że Wielka Brytania powinna uznać niepodległość Indii i wycofać z tego kraju swe wojska.

Sędziowie trybunału w Norymberdze

LONDYN, 29. 9. Władze W. Brytanii mianowały lorda Lawrence'a i Birketta sędziami w trybunale dla zbrodni wojennych. Lawrence ma być przewodniczącym trybunału. Ma on lat 67 i był kiedyś adwokatem księcia Windsora. Birkett, w wieku lat 62, ma być wmiennym brytyjskim członkiem trybunału. Przed mianowaniem go sędzią w 1941 r. brał on udział jako obrońca w wielu słynnych procesach.

Tłum linczuje faszystów

RZYM (Polpress). W mieście Monte Varchi na połud. wschód od Florencji, tłum zlinczował 2 faszystów, którzy powrócili niedawno z Niemiec. Faszysty ci należeli z rządów Mussoliniego do władz miejskich i znani byli z przesławiania patriotów. Po rozpoznaniu zbrodniarzy, powieszono ich na głównym placu w mieście.

Organizacja życia w Berlinie

BERLIN, 29. 9. (TASS). Runaste posiedzenie dowódców sił sojusznych odbyło się 27 września pod przewodnictwem dowódcy brytyjskiego, generała Nares. Cni byli: francuski dowódca generał de Beasne, sowiecki dowódca generał Gorbатов i generał Gawin i dowódca amerykański. Dowy zatwierdzili reorganizację trybunałów berlińskich. Zamiast istniejących 20 Amtsgericht'ów kononować będzie odtąd 14. Istniejący Sfericht zastąpiony będzie dwoma sądami i ngericht'em jako sądem apelacyjnym i trnałem pierwszym instancji dla spraw w tych Amtsgericht'ach nie jest kompetentny z Kammergericht'em — najwyższym sądem apelacyjnym dla spraw cywilnych. Dowdprzyjęli plan reorganizacji wydziału (Stadtwirtschaft) i zatwierdzili instytucje stowarzżenia pracowników berlińskich. Dr Kangerostał miano-

wany przewodniczącym Kammergericht'u na czas trzech miesięcy. Dr Lowe i dr Wergin mianowani zostali wiceprzewodniczącymi. Dowódcy przywrócili również podatek od sprzedaży napojów alkoholowych, który był zniesiony w kwietniu 1942 r.

Oberbürgermeister otrzymał polecenie podjęcia natchmiastowych środków w celu ulepszenia systemu rozdzwiału żywności w Berlinie. Zdecydowano podnieść dzienną rację żywności dla dzieci od lat 9 do 17 z 1388 kaloryj na 1550 kaloryj tzn. zrównać ją z racją dla dzieci poniżej 9 lat. Dzieci chodzące do szkoły, otrzymają ten dodatek w formie śniadania w szkole. Wszystkie ofiary przesładowań hitlerowców muszą otrzymać karty żywnościowe wyższej kategorii o 1 stopień, niż ta, do której uprawnia ich rodzaj pracy.

Gen. Eisenhower zażądał wyjaśnień od gen. Pattona

LONDYN (Polpress). Acja Reutersa donosi z Frankfurtu n./Menem, szef sztabu gen. Eisenhowera, gen. por. Smith oświadczył przedstawicielom prasy, gen. Eisenhower wezwał gen. Pattona do składowi głównej. Gen. Patton będzie miał złożyć sprawozdanie o swej działalności w Bawarii. Wezwanie to pozostaje w zszku z oświadczeniem złożonym przez gen. Pattona na konferencji prasowej, że nie w on „potrzeby u-suwania hitlerowców z kwnicznych stano-

wisk w Niemczech”. Poza tym gen. Patton nie wykonał rozkazu gen. Eisenhowera o usunięciu hitlerowców nie tylko z administracji niemieckiej ale i ze wszystkich stanowisk w przemyśle i handlu. Zachowanie się Pattona wywołało wielkie oburzenie w prasie amerykańskiej. Gen. Smith oświadczył, że gen. Eisenhower będzie wymagał ścisłego wykonania swoich rozkazów i nie będzie tolerował szkoldliwej polityki Pattona w Bawarii.

Groza obłu koncentracyjnego w Belsen

LUNEBURG, 28. 9. Wszakające szczegóły z życia obozu koncentracyjnego w Belsen przytoczył dziś w swym zeznaniu lekarz niemiecki dr Leo Fritz z Drezna. Póderzył on zjadanie przez zgłodzonych ludziok martwych więźniów oraz zamiar zainswaniania komory gazowej w Belsen. Inny sdek podał rewelacyjną wiadomość, że 6 ewezat więzionych w obozie w Oświęcimiu wzięło śmiały plan wysadzenia w powietrze nory gazowej i krematorium. Z posród więźniów ocalała Lidia Zonszajn. Zeznała ona, pracowała wraz z koleżankami w magazynie amunicji w pobliżu

oboza. Spiskowczyni krady proch dla przygotowania ładunku wybuchowego, który miał być podłożony pod „dom śmierci”. Zonszajn uniknęła śmierci, gdyż została wywieziona z Belsen zanim spisek został wykryty. Niemcom nie udało się ustalić biorących udział w spisku, mimo to cztery dziewczyny zostały powieszzone. Dr Fritz był aresztowany w 1935 r. i do czasu oswobodzenia go przez brytyjczyków, nie opuścił ani razu więzienia, ani obozu koncentracyjnego. Opowiedział on, iż komora gazowa w Belsen miała być umieszczona pod ziemią. Oboz w Belsen był dużo gorszy niż wszystkie inne, w których przebywał.

Obrady Ingresu Związków Zawodowych

PARYŻ, 29. 9. Na siejszym posiedzeniu światowego kongresu związków zawodowych brytyjski delegat zarz federacji Ameryki Łacińskiej i australijskiej grupie Thorntona, że podają wyższe dane liczności ich organizacji. Przywódca tyjskich robotników transportowych ArthuDeakin podkreślił, że zbyt duże są rozbieżności pomiędzy oceną pełnomocnictw Vincente i unii Thorntona i żądaniem wzmnienia stanowiska ich na konferencji przez anie dwóch przedstawicieli. Przywódca uhaux zaproponował zwłokę w regularnych dracach, które odłożone były już od dwóch dracówek na temat

pełnomocnictw. Deakin zapytał się dlaczego Toledano w Londynie podawał, iż reprezentuje 4 miliony robotników, podczas gdy raporty pełnomocnictw wykazywały mniej niż 2 miliony. Następnie zapytał Thorntona gdzie jest milion 100 tysięcy, których domaća się w Londynie, kiedy raporty wykazyują tylko 625.000. Toledano odpowiedział, że tylko 8 z 12 narodowych centrów konfederacji Ameryki Łacińskiej obecnych jest w Paryżu. Ogółem według sprawozdań pełnomocnictw na konferencji reprezentowanych jest 64 miliony robotników świata.

Ruch budowy w Sowieciach

MOSKWA, 29. 9. (Radio Tass). „Prawda” i „Izwiestja” omawia prace nad budowaniem domów mieszkalnych rozpoczęte na wielką skalę w wioskach Złuku Sowieckiego dla 25 milionów mieszkańców kolchozów i miast, którzy ucierpieli wskkakajzdu hitlerowskiego. Barbarzyńcy hitlowcy zniszczyli ponad 6 milionów budynków — ponad milion domów w kolchozach zostakpabnych lub zniszczonych. „Prawda” podaje że program odbudowy został opracowanyzred dwoma przeszło laty,

w najbardziej krytycznym stadium wojny, gdy olbrzymie terytoria sowieckie znajdowały się jeszcze pod jarzmem najeźdźców niemieckich.

Zniesienie cenzury japońskiej

NOWY JÓRK (Polpress). Gen. Mac Arthur wydał rozkaz, na mocy którego zabrania rządowi japońskiemu cenzurowania prasy japońskiej. Rozkaz ten pozostaje w związku z zarządzeniem władz japońskich, które zabroniły rozprowadzania 3 dzienników japońskich ze sprawozdaniem ze spotkania gen. Mac Arthura z cesarzem Hirohito.

Uchwały Rady Naczelnej Stron. Ludowego

24 i 25 bm. Rada Naczelna Stronictwa Ludowego powzięła szereg doniosłych uchwał.

Uchwały te przytoczamy w całości.
Rada Naczelna Stronictwa Ludowego akceptuje w całej rozciągłości uchwały powzięte na konferencji krajowej prezesów i sekretarzy zarządów wojewódzkich S. L., w odbytej w dn. 15 i 16 września 1945 r. i wyda NKWSL do niezwłocznej realizacji wszystkich postulatów gospodarczych, objętych tą uchwałą.

Ponadto Rada Naczelna:
1. Akceptuje w całej rozciągłości uchwaloną przez Naczelny Komitet Wykonawczy SL deklarację ideowo-polityczną SL i wzywa wszystkie komórki organizacyjne oraz ogół działaczy SL do jej przestrzegania.

a) stwierdza, że interes wsi i chłopów wymaga jednego i jednolitego przedstawicielstwa politycznego.

b) za platformę jednolitości ruchu przyjmuje deklarację ideowo-polityczną, uchwaloną przez NKWSL.

c) stwierdza, iż działacze ludowi, którzy idą po linii niezgodnej z platformą demokratyczną Rządu Jedności Narodowej i dokonują organizowania PSL, nie wysuwając żadnych zasad programowych, które by uzasadniały konieczność drugiego przedstawicielstwa chłopów — źle przysługują się interesom chłopów i budującemu się demokratycznemu Państwu.

2. Wzywa wybitniejszych działaczy chłop- skich, aby, wbrew deklaracjom PSL w Krakowie, nie uchylali się od obsadzania stanowisk w administracji państwowej i samorządowej, stoi na stanowisku, iż na żadnym odcinku nie może brakować chłopów.

3. Domaga się od NKWSL energicznej interwencji u Rządu RP w sprawie niezwłocznego uregulowania sprawy osadnictwa chłopskiego na ziemiach odzyskanych.

4. Wzywa NKWSL do interwencji u Rządu RP w przedmiocie: ukroczenia samowoli maruderów i dezertersów.

5. Akceptuje całkowite stanowisko Rządu Jedności Narodowej, stwierdzające, że Stolica Apostolska zerwała konkordat z Rzeczypospolitą Polską.

6. Wzywa Klub Poselski SL do złożenia w Krajowej Radzie Narodowej wniosku o oddanie pod parcelację majątków rolnych, stanowiących dobra martwej ręki wszystkich wyznań religijnych.

7. Zwraca się do Rządu RP, aby — wobec wysokich opłat za posługi religijne i stosowanego na tym tle wyzysku — zostały wydane odpowiednie zarządzenia, zmierzające do położenia kresu wyzyskowi.

8. Protestuje niesprawiedliwemu wyrokowi, wydanemu przez angielskie władze okupacyjne na obywateli RP w Paderborn, żądając wyda-

Zycie kulturalne na wybrzeżu

Szesnasty z kolei wieczór czwartkowy Klubu Literackiego w Sopocie był nie małą atrakcją dla sympatyków klubu, z tytułu wystąpienia prof. dr Tibora Csorby z żoną. Naukowiec prof. dr Csorba jest narodowości węgierskiej. Pracuje on usilnie nad pogłębieniem przyjaźni polsko-węgierskiej. Wielki miłośnik literatury swej drugiej ojczyzny, jak wyraża się o Polsce, odznaczony orderem Polonia Restituta i Wawrzynem Literackim, ma za sobą jako humanista wiele prac historycznych o tematach zasięgniętych z historii polskiej, obecnie zaś pracuje nad stworzeniem słownika i podręcznika polsko-węgierskiego. W pracy swej znalazł idealnego towarzysza w osobie żony swej, Polki z domu, Heleny Miller pracującej jako socjolog. Małżonkowie Csorba poruszyli tematy poświęcone stosunkom kulturalnym polsko-węgierskim oraz polskiej emigracji literackiej na Węgrzech. Dalszy program wieczoru uzupełnili: pianista prof. Walentyńczyk, skrzypek Herman (muzyka węgierska). J. Rychlewski odczytał wyjątek z powieści pt. „Powrót”, konferansjerkę prowadziła ob. Poraska.

Skazanie zbrodniarki niemieckiej

Specjalny Sąd Karny w Gdańsku na sesji wyjazdowej w Starogardzie rozpatrywał sprawę przeciwko Lucji Urban, oskarżonej o to, że idąc na rękę okupacyjnym władzom niemieckim wydawała policji partyzantów, śledziła miejsca ich pobytu i donosiła o ich poczynaniach. Ponieważ zarzuty aktu oskarżenia zostały całkowicie udowodnione, Urban skazana została na karę śmierci.

Justyna Maerz jako kierowniczka firmy niemieckiej podczas okupacji zmuszała Polaków do starania się o obywatelstwo niemieckie, zabraniała im mówić po polsku i szykanowała przez zwalnianie z pracy oraz nasyłanie na nich rewizji. Skazana została na 10 lat więzienia.

Leon Müller, który podczas okupacji był kierownikiem fabryki, szykanował w różny sposób swych pracowników Polaków. Skazany został za to na 8 lat więzienia.

Wydział leśny przy politechnice gdańskiej

Aby zwiększyć kadry leśników, których brak szczególnie się odczuwa, Dyrekcja Lasów w Sopocie czyni starania o uruchomienie wydziału leśnego przy Politechnice Gdańskiej. Brak fachowców w dziedzinie technicznej nasunął Dyrekcji myśl zorganizowania przeszkoleń dla gajowców, leśniczych i sił biurowych.

nia owych rzekomych „przestępstw” w ręce władz polskich.

9. Wzywa Rząd RP do wzięcia w opiekę wszystkich Polaków przebywających w strefie okupacyjnej anglo-amerykańskiej oraz umożliwienia im rychłego powrotu do kraju.

10. Żąda jak najszybszego postawienia przed Trybunał Ludowy wszystkich sprawców Brześcia i Berezyni Kartuskiej oraz tych, którzy gnębili działaczy ludowych i działaczy polskiej demokracji, jak i tych, którzy winni są przelewowi krwi chłopskiej, z zakresu strajków chłopskich.

11. Wzywa Rząd RP do upamiętnienia wszystkich szkół prywatnych, do udzielenia wystarczających kredytów dla szkolnictwa na odbudowę i remont budynków szkolnych.

12. Wzywa NKWSL do wystąpienia do Rządu RP z wnioskiem nagającym się zniesienia Izby Rolniczych i przekazania ich agend Związkowi Samopomocy Chłopskiej i Urzędowi Ziemskim.

13. Wzywa się WSL do zainicjowania intensywnej pracy prężącej do ukończenia podjętych już wysw nad dokończeniem opracowania i wydania bibliografii chłopstwa polskiego.

14. Przekazuje wmemu Sądowi Partyjnemu oraz NKWSL sprawę mandatów poselskich do KRN — członków SL, którzy w związku z ich wyswieniem na Radzie Naczelnej — zostaną osądzeni przez Główny Sąd Partyjny SL.

Ku wielkiej zdobyczy życia

Dzisiaj, po raz pierwszy od sześciu lat, zwolona z hitlerowskich kajdan Polska obchodzi uroczyste „Dzień Spółdzielczości”. Pochody, akademie, uroczystości nawet w najodleglejszych zakątkach kraju są świadectwem przywiązania społeczeństwa do tej zdrowej gospodarczo i społecznie formy życia. Dzisiaj, zjednoczeni pod tęcząszym sztandarem, dajemy dowód swej dążności do zaprowadzenia i ugruntowania szczęśliwości społeczno-gospodarczej.

Mówiąc o spółdzielczości, nie można rozpatrywać jej tylko z punktu widzenia wielkiej, na dużą skalę rozwiniętej organizacji gospodarczej, jest to przede wszystkim ruch ideowo społeczny. Nie będzie szczęśliwości społecznej — bez zapewnienia materialnego bytu społeczeństwu; i na odwrót: tylko gospodarcza strona życia nie zadowoli wymagań człowieka.

Ruch spółdzielczy ma te obojętne założenia i wyższość w stosunku do innych, że walczy i mierzy w swym ideologicznym podłożu obydwa postulaty. Spółdzielczość zrodziła się z potrzeb mas upośledzonych. Tych mas, które potrafiły się gospodarczo zorganizować dla

obrony swych bardziej żywotnych interesów, tych mas, skupiając się wokół własnych spółdzielczych pragnień dźwignąć się w życie społeczne, obecnie ta ideologia rozpoznała swoje siła i została naczelną w Państwie.

Każda ideologia wkładu pracy tysięcy rąk, pozostanie tym, bezdźwięcznym słowem. Do jej zrewanżowania potrzeba człowieka i jego czynu. Spółdzielczość wierzy w człowieka! Jest przekonana, że zwolniony od zabiegów o codzienne życie, wznieś się w górę, by stanąć na tej piedestale, na jakim widzieli go bojowcy wolności.

Spółdzielczość polska winna najrychlej włączyć się do szeregu spółdzielczych. Nikogo nie może rakać w gronie tych, którzy szczęśliwości dążą wiodą w połączeniu ideału gospodarczego ze społecznym. Bo stając pod tęcząszym sztandarem spółdzielczości, uczynimy wspólnym wysiłkiem najszerzym masą szczęśliwo-gospodarczo-społeczną, urzeczywistnią życzą życia.

Tadeusz Stein

Spółdzielnie Samopomocy Chłopskiej

Po zorganizowaniu się we własnym związku i we własnym ruchu spółdzielczym chłop wstąpił na drogę podniesienia dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego. Pomorski Woj. Związek Samopomocy Chłopskiej liczy przeszło 40 tys. członków. Po przejściu resztek wraz ze znajdującym się na nich przemysłem rolnym jak młyny, gorzelnie, tartaki, cegielnie, stawy rybne, sady itd. spółdzielnie Samopomocy Chłopskiej obejmą bez reszty wszystkie dziedziny gospodarcze wsi polskiej. W dniu „Święta Spółdzielczości” zasługuje nowy ruch spółdzielczy, którego terenem jest wieś, na szczególne wyróżnienie. Na terenie naszego województwa oprócz 120 gminnych spółdzielni, posiadających 5.730 członków z 6.236 udziałami, istnieje 11 spółdzielni powiatowych z 1.544 członkami o 1.493 udziałach, będących hurtowniami dla parastajskich. Z dnia na dzień powiększają się obroty w poszczególnych spółdzielniach gminnych, i dziś wynoszą już ponad 150 tys. miesięcznie.

Związek Samopomocy Chłopskiej bardzo intensywnie pracuje nad podniesieniem oświaty

Problemy przemysłu Ziemi Olsztyńskiej

Polska przestaje być państwem rolniczym. Przed wojną produkcja rolnicza odgrywała główną rolę w naszym życiu gospodarczym, obecnie nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w odrodzonej Polsce wartość produkcji przemysłowej przewyższy odpowiednią wartość gospodarki rolniczej. Przemysł nasz skupia się głównie na terenach zachodnich. W związku z jego uruchomieniem palącą staje się sprawa dostarczenia do hut, fabryk i kopalni sił fachowych i wykwalifikowanych. Problem ten staje się trudny do rozwiązania. Mi nie zapewne dłuższy okres czasu, zanim będziemy mogli w 100% obsadzić wszystkie warstwy pracy. Nie zapominajmy, że posiadamy w tej chwili zaledwie jedną trzecią sił technicznych w stosunku do okresu przedwojennego.

Tworzą się nowe kadry młodych fachowców, którzy wkrótce zasila szereg inżynierów, techników i majstrów, jest to jednak niewystarczające. Dlatego też rząd nasz kładzie szczególny nacisk na szkolenie zawodowe. Z enuncjacji ministra przemysłu H. Mince wiemy, że potrzeba nam jeszcze 150.000 ludzi dla zupełnego uruchomienia przemysłu na nowo odzyskanych terenach. Ludzi tych muszą dostarczyć województwa centralne. Element ten powinien rekrutować się z najlepszych pracowników zakładów przemysłowych. Obowiązkiem administracji będzie dostarczenie przedstawicielom odpowiednich mieszkań i zapewnienie aprowizacji. Na odbyłym ostatnio w Jeleniej Górze Zjeździe Przemysłowym minister Minc doniósł o udzieleniu kredytu w wysokości 1 miliarda złotych dla przemysłu Ziemi Zachodnich.

i kultury wsi. Dla uzupełnienia fachowych kadr pracowni kontynuuje się cykl stałych kursów, mając na celu szkolenie kierowników i rachmistrzów spółdzielczych oraz wszelkiego rodzaju instruktorów z dziedzin, wchodzących w zakres potrzeb kulturalnych i oświatowych wsi. Długość otwarcia jednorocznej szkoły spółdzielczej w Kolidzie Małej w powiecie inowrocławskim jest w stadium realizacji. Pomieszczenie dla szkoły, słuchaczy i personelu nauczelskiego jest przygotowane. Są jeszcze wne trudności w doborze odpowiednich sił nauczycielskich i instruktorów oraz pow. naukowych. Przygotowano materiał wydawczy dla dwutygodnika „Nasza Rola”, jak organu prasowego Związku Samopomocy Chłopskiej województwa pomorskiego.

Sieć korespondentów oświatowych jest już w końcowym stadium organizacji, by otrzymać odpowiedni materiał sprawozdawczy. Kompletnie są wydawane książki celem organizowania bibliotek drogowych i zakładania czytelników świetlic. Odpowiednie instrukcje zostały rozlane wszystkim organizacjom terenowym.

Problemy przemysłu Ziemi Olsztyńskiej

Otwarcie pierwszej polskiej fabryki samochodów w Gliwicach gwałtownie zwiększenie wydobycia węgla w kopalniach śląskich, częściowe uruchomienie fabryk wrocławskich — to kolejne etapy rozwoju przemysłu na zachodnich rubieżach.

Do procesu odbywającego przemysłu muszą być włączeni Niemcy przebywający jeszcze na naszych terenach — czyli nie tylko jako siła robocza. To, co onie czytamy o występnej działalności Niemców na Śląsku, nie może mieć miejsca. Element niemiecki niezdatny do pracy, znaleźć się winien za Odrą i Nissą, reszta zaś zubożona, przyczyni się do odbudowy tego, co w innymi rękami zniszczyła.

Z rozwojem przemysłu staje się problem komunikacji. Abyby łączyć nasze produkty dla kraju i zagranic musimy mieć odpowiedni tabor transportowy. Pierwszorzędnie rozwinięta sieć linii kolejowych na Śląsku wymaga dużej ilości gonów i lokomotyw. Z pomocą przyszedł już Związek Radziecki, przekazując 2 tysiące lokomotyw.

Między terenami emisyjnymi a resztą Polski musi nastąpić wymiata towarowa. Tereny rolnicze wzamą z zboże i tłuszcze otrzymują węgiel i żelazo.

Jeżeli zdolamy osłoni Śląsk 150.000 ludźmi-fachowcami, jeżeli potrafimy ich zaprowizować i dać im odpowiednie mieszkania, jeżeli transport będzie się na wysokości zadania, to wygramy nawiaz bitwą gospodarczą w naszej historii.

Edward Orkiszewski

Przeгляд Prasy

Zaolzie

Omawiając ciągle aktualną sprawę nieuregulowanej granicy polsko-czechosłowackiej i rolę tych elementów, które utrudniają normalizację stosunków pomiędzy dwoma państwami, „Głos Ludu” pisze:

Przedłużenie na drodze do porozumienia muszą być jednak usunięte nie tylko u nas. Otóż stwierdzić musimy, że sytuacja, jaka obecnie panuje na Zaolziu, nie ułatwia sprawy przyjaznego ułożenia stosunków między obu państwami. Napływają do nas wiadomości o szykanach, jakie się stosuje przy zapisywaniu dzieci polskich do szkół, o licznych ograniczeniach, jakie nakłada się na tamtejszą ludność polską, o polityce wynaradawiania. Te antypolską politykę prowadzą pewne szovinistyczne i reakcyjne żywioły czeskie, które w niedawnej przeszłości często kumały się z okupantem. Do Polaków na Zaolziu mają pretensje i chcą ich zgnieść jeszcze z tego powodu, że zamieszkała tam nasi rodacy — to w dużej większości świadkami klasowo robotniczy. Oczekujemy od szczerych demokratów czeskich, by ukrócić te prowokacje reakcjonistów i ulegających im wpływom organów administracyjnych, prowokacje godzące w sojusz narodów słowiańskich.

Stanowisko nasze w sprawie Zaolzia jest jasne: chcemy, aby w myśl podstawowych zasad demokratycznych, według których odbudowuje się nowa Europa, ziemi zamieszkałe przez Polaków przypadły Polsce. Każde inne rozwiązanie będzie niezgodne z elementarną sprawiedliwością i dla nas nie do przyjęcia. Nie chcemy dookola tej sprawy zaostrzać antagonizmów narodowych, nie chcemy, aby przez nasz spór o Zaolzie wykopana została przepaść między obu narodami. Chcemy tę sprawę rozstrzygnąć w sąsiedztwie, w przyjaznej atmosferze i przy obopólnej dobrej woli.

Światowy Kongres Związków Zawodowych

W Paryżu odbywa się Światowy Kongres Związków Zawodowych, obradujący nad sprawą zjednoczenia wszystkich sił postępowych dla utrwalenia zdobyczy ustroju demokratycznego. W związku z tym reakcja międzynarodowa, kłamliwa propagandą usiłuje nastawić jednych przeciwko drugim, stworzyć linie podziału w imię swych własnych egoistycznych celów. Omawiając to zagadnienie „Trybuna Robotnicza” pisze:

Nie jest dla nikogo niespodzianką, że międzynarodowa reakcja, chcąc pozbawić klasę robotniczą należnego jej wpływu na rozwój wypadków, atakuje kongres paryski. Prasa reakcyjna utartym zwyczajem chciała by wbić klin pomiędzy organizacje zawodowe poszczególnych krajów.

Prace przygotowawcze do kongresu paryskiego oraz wypowiedzi czołowych przywódców międzynarodowego ruchu zawodowego pozwalają wierzyć, że zakusy reakcji zostaną odparte i że konferencja paryska doprowadzi do stworzenia organizacji jednolitej klasy robotniczej silnej dostatecznie, by spełnić nadzieje mas pracujących całego świata.

Polska klasa robotnicza, która w ciągu kilku miesięcy po wypędzeniu najeźdźców stworzyła mocną i silną organizację zawodową, z najwyższym zainteresowaniem śledzić będzie obrady kongresu. W przekonaniu, że prace kongresu uwieńczone zostaną pomyślnymi rezultatami, przesyła ona gorące protesty i rekomendacje wszystkim przedstawicielom robotników wszystkich krajów.

Zwiększyć czujność

O problemie repolonizacji okręgu mazurskiego i Warmii pisze „Rzeczpospolita” wczorajsza. Dziennik zwraca uwagę na to, że wiele jednostek, które dzisiaj na tamtych obszarach zajmują odpowiedzialne stanowiska, jeszcze do niedawna były gorliwymi wyznawcami narodowego „socjalizmu”. Trzeba tych ludzi uwiecznić. Sprawa jednak, jak pisze czołowy organ demokracji, nie jest łatwa, bo:

Tęgo rodzaju przestępczy element potrafi wkręcić się niespostrzeżenie akurat tam, gdzie się go najmniej spodziewają. Z gębą pełną polskości, z „entuzjazmem do pracy”, szumowiny te wibrują między społeczeństwem wykorzystując chaos powojenny i dobre serca Polaków. Mogłyby ktoś pomyśleć, że ci hitlerowscy zbrodniarze przyjazni na polskich ziemiach jak mysz pod miotłą zapomną o swej dawnej robocie, że pokutują w skrytości ducha za popełnione zbrodnie. Bynajmniej! Zbrodniarz pozostaje zbrodniarzem i prędzej czy później demaskuje się w swej nienawiści do wszystkiego co polskie.

I dlatego:

Obowiązkiem każdego Polaka jest wzmóc czujność tak, żeby ani jeden wilkołak nie zdołał się podszyc pod owczą skórę! Nie odkładajmy sprawy aż się sama wyjaśni, łapmy na gorąco, by pasażer nie zdążył zapuścić korzeni w polskiej glebie.

Odprawa wójtów i burmistrzów powiatu bydgoskiego

W starostwie odbyła się 28 bm. miesięczna odprawa wójtów i burmistrzów powiatu bydgoskiego, po raz pierwszy przy współudziale przedstawicieli wszystkich urzędów niezespołonych w Bydgoszczy, które współpracują z wsią. Odprawę zagrał starosta ob. Michalski i za sprawę przeprowadzenia akcji żniwnej wręczył czterem gminom nagrody, a innym pochwalił w postaci artystycznie wykonanych obrazów. Porządek dnia wypełniły sprawozdania poszczególnych gmin, które zobrazowały całokształt życia bydgoskiego powiatu w oparciu o właściwe referaty starostwa. Stwierdzono, że na wniosek starosty Powiatowa Rada Narodowa jednomyślnie zobowiązała i nałożyła na Gminy — Miejskie Rady Narodowe obowiązek dopilnowania na terenie gminy:

1. by poszczególne gromady i rolnicy natychmiast przystąpili do omłotów zbóż i odstawali je do najbliższego punktu zsypu w terminie nieprzekraczalnym do 30 bm — 25% zboża, do 31 października 15 % zboża, przy czym dalsze odstawy winny nastąpić w terminach ustalonych;
2. by stosowano przy zasiewach jesiennych pomoc sąsiedzka w postaci wzajemnego wypożyczenia koni, traktorów i maszyn rolniczych;
3. by stosowano również pomoc sąsiedzka przy wykopkach, w formie wypożyczenia wozów, koni i maszyn.

Za ścisłe wykonanie uchwały Powiatowej Rady Narodowej odpowiedzialni są osobiście przewodniczący wraz z całą Gminną — Miejską Radą Narodową.

Wniosek gminy Wierzchucina Królewski w sprawie zwolnienia właściciela jednej krowy od odstawy mleka został odrzucony, gdyż obowiązujące przepisy zwolnień takich nie przewidują.

Kierownik referatu społeczno-politycznego ob. Patałag przedstawił z kolei aktualne zarządzenia władz, do których poszczególne gminy muszą się bezwzględnie zastosować. Zarządzeniem Ministerstwa Skarbu rozpoczęła się energiczna walka z nielegalnymi fabrykami wódki gorzelnianej i tzw. bimbru. Na skutek braku odpowiednich druków ścisłego zachowania, kart loteriecznych na razie nie wydaje się. Polowania są zatem zabronione dla wszystkich, obojętnie czy noszą mundur czy nie. Specjalny rozkaz marszałka Rolnictwa zabrania wojsku kategorięcznie polowania nielegalnego i zapowiada dla łusowników surowe kary.

Obszernie omówiono wreszcie zagadnienie Niemców, pracujących w wsi w charakterze robotników rolnych. Zarządzeniem władz bezpieczeństwa wszyscy Niemcy zostaną ujęci w

obozach pracy, a niezdolni pracy muszą wyjechać do „Vaterlandu“

Na odbytym zebraniu lału Powiatowego zatwierdzony został inż. ki na stanowisku kierownika w bydgoskojęzykach powiatowych. Stanowisko to zrealiz. Zbirski również przed wrześniem. Uchwałą Wydziału Powiatowego praa zostanie pracownikiem BKP tzw. kilowega, a wdowom po kolejarzach udzielona mowa. Na fun-

dusz Opieki Społecznej wyasygnowane 5.000 zł. Poza tym wybrano komisję licencyjną buhaji rozplodowych i rozpatrzone sprawę rozbudowy gmachu starostwa powiatowego.

W trosce o wyżywienie ludności pracującej w Bydgoszczy starosta Michalski odbył konferencję z prezydentem miasta ob. Twardzikim. Omówiono sprawę zwiększenia dostaw z wolnego mleka i nabiału. (lej.)

Program gospodarczy spółdzielczości

Spółdzielczość upowszechniona — to reżyma rzeczowego dzwizguelowika w Polsce na wyższy poziom ku duchowej i materialnej. Ruch spółdzielczy jest tylko formą gospodarki ale jestem społecznym i ideowym. Odsuwana i Spółdzielczość staje się obecnie głównym narzędziem rozdzielczym, a przede wszystkimadniczym pomostem między wsią i miastem

Spółdzielczość obejmujəniowo:

1. Wytwarzanie, wwoz dział dóbr bezpośredniego spożycia przetów użytku domowego oraz dóbr produkch potrzebnych dla własnych wytwórni i ludności zorganizowanej spółdzielczo;
2. Skup, handel hurtowniowywóz pldów rolnych oraz przetówtwone;
3. Działalność oszczędno - kredytowa względem osób fizycznychinstytucji spółdzielczych;
4. Wspólne gospodarowanie resztówkach powstałych w wyniku refó rolnej;

5. Budownictwo nowych oraz eksploatacja i konserwacja opuszczonych domów mieszkalnych;
6. Świadczenia usług na zasadzie wzajemnej pomocy;
7. Akcja wydawnicza;
8. Organizację pracy najemnej oraz rzemieślniczej i chałupniczej.

Taki jest program, uchwalony przez Komisję planowania Spółdzielczości.

Jak z powyższego wynika, Spółdzielczość nie okazuje przesadnej zachłanności. Podejmuje się tych zadań jakie może wykonać. Powyższy program można ująć w taką syntezę: Na odcinku wsi — dążenie do ujęcia produkcji indywidualnych gospodarstw chłopskich w 100% w formalnych Spółdzielniach; na odcinku miasta — w 50%.

Taki program, który cechuje realizm i umiar, spółdzielczość będzie konsekwentnie zrealizować.

Wł. Pietraka

Związek Młodzieży Demokratycznej

Mało zapewne osób na Pom wie, że obok takich organizacji młodzieży jak ZWM, TUR i „Wici“ istnieje ZwiązMłodzieży Demokratycznej. Związek skup swych szeregach głównie młodzież szkólnych i zawodowych. Organizacja ta o onych już tradycjach, rozwinięta szeroką alność w całej Polsce. Ośrodki takie, k Warszawa i Łódź, poszczycić się mogąiściami członków, bogatymi świetlicami i własnym wyposażeniem. Własny ośrodekoleniowy w Izabelinie pod Warszawą szkadry instruktorskie do pracy terenowej.ząd centralny w Warszawie dysponuje odpowiednim materiałem propagandowym. Związadzely do Komisji Porozumiewawczej Organizacji Młodzieżowych.

Zorganizowanie młodzieży gimnazjalnej z braku współpracy napotykało dotąd na trudności. Brak jest aktywistów. Wiemy, że wśród szerokokich mas młodzieży jest dużo wartościowych i chętnych jednostek, które chodzą jeszcze luzem.

Ostatnio duża aktywnośc wykazuje okręg gdański, niedawno dopiero zorganizowany.

Pomorze, jak dotąd, było tyle. Zrobiono bardzo mało, a sby młodziejdnad dla swej pracy. A stoją przed organią duże zadania.

Młodzież musi być zorganizowana tak, jak zorganizowani są starsi. Musi mieć własne świetlice i kluby. Praca Związku idzie w kierunku kulturalnym, wychowawczym i sportowym. Szkolic się będzie instruktorów, prelegentów i kierowników świetlic. Stronnictwo Demokratyczne otacza Związek szczególną opieką. Opiekę fachową nad Pomorzem objął okręg Łódzki. * * *

Zgłoszenia członków przyjmuje sekretariat Stronnictwa Demokratycznego, Dworcowa 6, II piętro, tel. 11-35, względnie listownie ob. Orkiszewski Edmund, Bydgoszcz, Asnyka 4, m. 3.

Śmierć społecznika

27 bm. zmarł w Sopocierwszy prezes Gdańskiego Wojewódzkiego Komitetu Opieki Społecznej Profesor Sylwe Lwowski. Zmarły należał do grupy pldów polskioci na tutejszym terenie, „organic w wyjątkowo ciężkich warunkach agendobrojalnej opieki społecznej.

Specjalny nacisk w sw pracy społecznej kładł Zmarły na opiekad dzieckiem — przyszłością naszego Nar. Jego i nielicznym współpracownikówestem jest zorganizowanie dożywania dzid młodzieży szkolnej, na terenie całego wwódtwa.

Zmarły z zawodu profra gimnazjalny poświęcił się w OdrodzonPolsce pracy spo-

łecznej, a mianowicie: w pierwszym etapie w Bydgoszczy w pracy dziennikarskiej, jako współpracownik „Ziemi Pomorskiej“, a w drugim już w początku kwietnia rb. wziął na swe barki ciężkie zadanie organizowania Opieki Społecznej na terenie naszego Województwa.

Sp. Prof. Lwowski zmarł na postrunku wskutek choroby nabytej w czasie podróży organizacyjnej, mającej na celu uaktywnienie i usprawnienie akcji dożywania dzieci.

Społeczeństwo Polskie w uznaniu Jego zasług, uważa, że Prezes Sp. Prof. Lwowski dobrze zasłużył się ojczyźnie.

Część Jego Pamięci!

Z miast, niasteczek i osiedli Pomorza

Z CHOJNIC. W Chojrach odbył się zjazd powiatowy Związku Saomocy Chłopskiej. Referat polityczny wygł ob. Król, wskazując na katastrofalną pokę rzadów z przed 1939 r., akcję reakcji, szowników oraz podkreślił doniosłą rolę chł w demokratycznej Polsce.

Z GRUDZIADZA. Grząd otrzymał nową placówkę Kulturalną Sję Muzyczną. Na otwarciu roku szkolnegzemówienie wstępne wygłosił prezes Towarwa Muzycznego ob. Zarzycki po czym ob. i Zakowska w imieniu dyrekcji szkoły rešliia program wychowania muzycznego bdięży. Grudziadzka Szkoła Muzyczna ma ed sobą piękne perspektyw rozwojowe.

Z WŁOCŁAWKA. e Włocławku odbył się pierwszy w oswożonej Polsce zjazd przedstawicieli Spółdzi miasta i powiatu włocławskiego. Na zjdzie omówiono zasadnicze zagadnienia zjzane z coraz intensywniej rozwijającym się ruchem spółdzielczym na terenie Włocławka.

W początkach wriia specjalna komisja z Wojewódzkiego Wiału Kultury i Sztuki zebrała na terenie patu włocławskiego ponad 100 szt. obrazów, tycłów, książek i por-

celany, które to przedmioty ludność wiejska zdołała przechować i uchronić od zniszczenia wojennego. Ze zebranych dzieł sztuki powstanie zaczątek Muzeum Ziemi Kujawskiej.

Ze ZŁOTOWA. 26 bm. odbyła się w Złotowie uroczystość poświęcenia budynku oddanego instytucji Banku Ludowego. Poświęcenia dokonał ks. Krause. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele władz i społeczeństwa. Po poświęceniu podejmowano uczestników śniadaniem.

W tym samym dniu odbyło się zebranie pracowników państwowych, w celu wyboru tymczasowego zarządu i przystąpienie do Zw. Prac. Państwowych. Do zarządu weszli: ob. Cygler jako prezes, ob. Lipiński jako sekretarz oraz ob. Kocik w charakterze skarbnika.

Z WAŁCZA. Z inicjatywy przedstawicieli Stronnictwa Demokratycznych, Urzędu Informacji i Propagandy, Związków Zawodowych z jednej strony, a przedstawicielami Armii Czerwonej z drugiej strony, powstało w Wałczu Towarzystwo Przyjaźni Polska - Radzieckiej. 22 bm. staraniem Towarzystwa urządzono bezpłatny koncert. Artyści Radzieccy zapoznali liczną zgromadzoną publiczność ze śpiewem, muzyką i tańcem narodowym rosyjskim, otrzymując w zamian zasłużone oklaski.

Dom Sztuki

Wkrótce Bydgoszcz będzie święcić otwarcie Domu Sztuki. Dawne kasyno poniemieckie stanie się placówką, która mieć będzie w życiu naszego miasta najdonioślejsze znaczenie kulturalne.

O gmach Domu Sztuki toczyły się dość długo pertraktacje między poszczególnymi władzami. Przy znacznym braku obszernej lokali w mieście, dom poniemieckiego kasyna miał kandydatów do zajęcia go — bez liku.

Zwyciężyła myśl, że kultura polska ma przed wszystkimi innymi potrzebami niewątpliwie pierwszeństwo. Ku chwale kierowników wszystkich naszych instytucji państwowych ubiegających się o kasyno, trzeba przyznać, że taki pogląd nigdzie nie spotkał się z protestem.

Zawdzięczając entuzjazmowi kultury na terenie naszego województwa, prof. prof. Remerowi i Turwidowi i nader życzliwemu poparciu ich zabiegów przez wojewodę Pasemkiewicza i wicewojewodę Felczaka, Dom Sztuki jest obecnie w stadium odnawiania. Mimo rozrzuconych po komnatach desek, belek, worków z wapnem i narzędzi murarskich, zarysowuje się już obecnie wygład tego niezwykłego przybytku sztuki. Sale duże, widne, doskonale rozplanowane mieścił będą wkrótce: stałą wystawę dzieł sztuki, szkołę sztuk plastycznych (opartą na klasach stałych i kursach publicznych) subwencjonowaną przez Departament Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki; kursy rysunku, malarstwa z natury, rzeźby, ceramiki, grafiki i tkactwa artystycznego; publiczne kursy dokształcające dla pracujących zawodowo w przemyśle artystycznym i handlu. Ponadto w Domu Sztuki odbywał się będą (pod kierownictwem prof. Jerzego Remera) wykłady z dziedziny historii sztuki i wiedzy o sztuce, w obszernej zaś sali — srody literackie, wieczory dyskusyjne i zebrania poświęcone zagadnieniom kultury.

Jak widzimy z nakreślonych projektów, użytkujemy w Bydgoszczy w Domu Sztuki placówkę niezwykłą.

Byle jak najprędzej otwarła nam ona swe podwoje!

K. Jesion.

Spółdzielczość w rzemiośle

Spółdzielczość znalazła na naszym terenie szerokie zastosowanie w rzemiośle. W krótkim czasie po oswożeniu Bydgoszczy powstały tu spółdzielnie fryzjerów, piekarzy, rzeźników itp.

Chcąc zapoznać się z działalnością jednej z rzemieślniczych placówek spółdzielczych, udaliśmy się na Aleje 1 Maja 3, gdzie mieści się siedziba Spółdzielni Pracy Malarzy i Lakierników.

Spółdzielnia Pracy Malarzy i Lakierników powstała w lutym br. i skupia 55 członków (95 pracowników). Prezesem zarządu i kierownikiem Spółdzielni jest ob. Leon Witkowski, a prezesem Rady Nadzorczej ob. W. Fiołka.

Celem spółdzielni jest wykonywanie wszelkich prac malarzskich na korzyść wszystkich członków. Spółdzielnia daje zapomogi żonom pracowników malarzskich, którzy dotąd nie powrócili z niewoli.

Poza tym zadaniem spółdzielni jest podniesienie poziomu zawodu malarzskiego przez udzielanie zapomóg na kształcenie się w zawodzie.

Pracownik Spółdzielni nie potrzebuje walczyć o taryfę pracy, ponieważ zarobki dzieli się równomiernie wśród pracowników.

Zakupy materiałów malarzskich przeprowadza się wspólnie, uzyskując ceny przez to tańsze.

Spółdzielnia prowadzi 12 warsztatów powierniczych, administracja ich mieści się w siedzibie przy Al. 1 Maja 3, gdzie przyjmuje się zamówienia, rozdziela prace, wykonuje kosztorysy i ściaga należności.

Oczywiście, spółdzielnia ma również swe trudności gospodarcze. Przede wszystkim odczuwa się brak gotówki wskutek tego, że urzędy, główni odbiorcy spółdzielni, wlekąją z płaćaniem rachunków. Następnie brak jest pracowników, szczególnie ucni. Wreszcie odczuwa się brak materiałów malarzskich.

Spółdzielnia, rozporządzając znacznie większym skupieniem ludzi, może wykonywać większe prace, przeprowadziła naprzykład prace malarzskie we wszystkich szpitalach bydgoskich.

Wogóle zamówień prywatnych prawie nie ma, zamawiają pracę przeważnie urzędy, a następnie kupiectwo (remonty sklepów).

Poza spółdzielnia istnieje cech malarzy skupiający 13 warsztatów.

Malarze bydgoscy myślą z niepokojem o zbliżającej się zimie, gdyż brak węgla będzie dla nich wielką przeszkodą w pracy. (J. K.)

Zjazd starostów woj. pomorskiego

Wczoraj 29. bm. odbył się w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego zjazd starostów powiatów, prezydentów miast wydzielonych, inspektorów świadczących rzeczowych i komisarzy ziemskich. Na zjeździe omawiano sprawy akcji siewnej, kontyngentów i nielegalnego handlu. Obrady przeciągnęły się do późnego wieczora. Szczegółowe sprawozdanie zamieścimy w następnym numerze. (kj)

Komunikaty

Referat weterynaryjny przy Starostwie Grodzkim w Bydgoszczy zawiadamia o urzędowym stwierdzeniu cholery drobiu przy ul. Kujawskiej nr 31.

Wydział Zdrowia Publicznego (—) Szalaty Kierownik.

Wzywam wszystkie osoby dotychczas niemeldowane a przybywające na pobyt stały wzgl. czasowy na teren miasta Bydgoszczy do niezawołanego za wy-wzgl. przemeldowania się w Wydziale Ewidencji Ludności, Nowy Rynek 1.

Zwracam uwagę, że każda osoba przybywająca do Bydgoszczy z innej gminy, czy też zmieniająca mieszkanie w obrębie miasta, musi być najpóźniej w przeciągu 3 dni zameldowana. Zameldowanie i wymeldowanie uskutecznia się przez należyte i czytelne wypełnienie odpowiedniego formularza i podpisanie go we wszystkich przewidzianych do tego rubrykach.

W ostatniej rubryce umieszcza swój podpis prowadzący meldunki wzgl. przewodniczący Komitetu Domowego. Wypełniony formularz należy złożyć wraz z domową książką meldunkową i dowodem osobistym z czasów okupacji (dla dzieci metr. urodzenia) w Wydziale Ewidencji Ludności — Nowy Rynek 1 — w godzinach urzędowych od 8—12-tej.

Przy zameldowaniu należy przedłożyć odcinek odmeldowania z poprzedniego miejsca zamieszkania. Meldunki uskutecznia się w jednym egzemplarzu (dla cudzoziemców w dwóch egzemplarzach), każda osoba na oddzielnym formularzu.

Domowe książki meldunkowe są do nabycia w Wydziale Ewidencji Ludności — Nowy Rynek 1.

Winni naruszenia wzgl. nieprzestrzegania przepisów rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16 marca 1928 (Dz. U. R. P. nr 32, poz. 309) w brzmieniu nadanej mu ustawą z dnia 15 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 390) oraz rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wewnętrznych do wyżej wymienionej rozporządzenia z dnia 23 maja 1934 (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 489) o meldunkach i kontroli ruchu ludności będą karani przewidzianą karą grzywny lub aresztu wzgl. obu tymi karami łącznie.

Bydgoszcz, dnia 22 września 1945 r.

Prezydent Miasta:

(—) Twardzieli

Na mocy uprawnień Centrali Odpadków — firma STARY PAPIER, Zbiornia Makulatury Woj. Pomorskiego, Centrala Bydgoszcz, Dworcowa 51, tel. 1616, została uprawniona do zbiórki makulatury na terenie woj. Pomorskiego. Firma powyższa zwraca się do wszystkich instytucji państwowych, samorządowych,

jak i osób prywatnych z prośbą o wzięcie udziału przez zgłoszenie posiadanej makulatury w ogólnej akcji ujęcia marnującego się surowca, który w obecnych warunkach, w dobie odbudowy kraju ma kolosalne znaczenie dla naszego przemysłu papierniczego.

Traktorysty, kierowcy, mechanicy — zgłaszajcie się do pracy na traktorach amerykańskich. Tysiące traktorów otrzymanych z UNRRA czeka na was. Ziemia odzyskana na Zachodzie musi być całkowicie zarośnięta i zasiana. Społeczeństwo polskie, wyniszczone i źle odżywione podczas okupacji, nie może odczuć głodu. Każdy z was otrzyma codziennie wyżywienie, mieszkanie i zapłatę oraz premię za dobrą pracę.

Zgłaszajcie się pod adresem: Państwowe Przedsiębiorstwo Traktorów i Maszyn Rolniczych. Centrala w Łodzi, Al. Kościuski 46.

Organem gospodarstwa wiejskiego winna być wielka i silna spółdzielnia spożywców. Zapisujmy się wszyscy na członków Bydgoskiej Spółdzielni Spożywców.

Sąd Grodzki w Łabiszynie podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 15 listopada 1945 r. odbędzie się przed tymże Sadem rozprawa rehabilitacyjna w sprawie Elsy Karoli Wirth, córki Adolfa i Marty z domu Thom, urodz. 12. IV. 1921 r. w Barcinie, zamieszkałej w Barcinie, wpisanej do II kat. niemieckiej listy narodowej.

Każdy kto widział by o wrogiej działalności Elsy Wirth wobec Narodu Polskiego, winien zawiadomić o tym Sąd Grodzki w Łabiszynie do dnia rozprawy.

KRONIKA

Zarząd Bydgoskiej Spółdzielni Spożywców zaprasza członków spółdzielni do wzięcia udziału w obchodzie Dnia Spółdzielczości.

Zbiórka członków i pracowników B. S. S. dnia 30. 9. br. godz. 8,30, przy Al. 1 Maja 9 (Dom Towarowy) skąd nastąpi pochód na Stary Rynek celem wzięcia udziału w mszy św. polowej.

Występ Oli Obarskiej

W poniedziałek, 1 października wystąpi na scenie Teatru Polskiego znana na tutejszym terenie ulubienica publiczności Ola Obarska — w bogatym repertuarze piosenek romantycznych, egzotycznych i nastrojowych. Ola Obarska wystąpi z zespołem artystów Domu Żołnierza Pomorskiego — i to ze znakomitym chórem rewiolentów Jerzego Lawiny.

Przy fortepianie Jerzy Lawina - Świętochowski.

Dzisiaj „Dzień Spółdzielczości“

Dnia 30. 9. godz. zbiórka organizacyjnej społecznych, zawodowej i spółdzielczych zwartych oddziałach Starym Ryнку; godz. 9-ta: uroczysta Msza polowa na Starym Ryнку; godz. 10: p. przez miasto. Przy Placu Wolności pod przyjaznym przedstawicielstwem władz; godz. 11: Uroczysta Akademia w Teatrze Polskim, mowa przez zgłoszenie bydgoską; godz. 12: pogadanka radiowa.

Ze sportu

Kto ma najnych bokserów?

Na pytanie to o niedzielne spotkanie czotowych pięści Wielkiego Pomorza. Wszystkie ośrodki gotowały się do tej batalii z wielką słońcą. Gdańsk i Gdynia przyjeżdżają w komplecie. Kolebka boks na Pomorze brudziach chce odświeżyć dawne tradycje. Tczewa przyjeżdża nowi i dobri narybci „wyspa najlepsza ekipa”. Znani publiczności zawodnicy z Inowrocławia i Bydgoszczy będą mieli nie mało trudu, aby przetrwać eliminacje i zdobyć prawo reprezentowania Pomorza na zawodach w War. Zawody odbędą się w sali OKZZ (Strca), przy ul. Toruńskiej. Przeprowadzili w firmie Leo, Aleje 1 Maja 21. (kj.)

Mistrzostwomorza w piłce żnej

W niedzielę, 30. na Stadionie Miejskim w Bydgoszczy rozegra się rozgrywki piłkarskie celem wyłonięcia drużyny mistrzowskiej i ustalenia pomoi A-klasy. Walczą: godz. 10 Gwiazda—Bródz. 12 WKS Bezpieczeństwo — Nakielesk, godz. 14 Milicyjni KS — Poczciwy KSwreszcze o godz. 16 BKS przy Zarządzie Mkim — Czarni Naklo. (kj.)

Nowości wydawnicze

Reportaż Zofii Różki — Wj. Milczarka „Zakochani w orzu”, stron 40 ilustr. 37 cena zł 15. Dr Jerzy Saw i Dr Bolesław Walawski „Zbiór przepisów specjalnych przeciwko zbrodniarstwom hitlerkim i zdrajcom narodu z komentarzem, s. 64, cena zł 45. M. Falski — rentarz dla Szkół Miejskich, dla I kl. Szkół wszechszkolowych w Bydgoszczy.

Nie żyje spółdzielczość — Nie żyje sprawiedliwość społeczna

datkiem zadań Elementarzystów w 6 zeszytach, stron 160, cena zł 38. Do nabycia w Księgarni „Czytelnik”, Bydgoszcz, Dworcowa 14.

Nocne dyżury aptek Apteka „Pod Lądziem”, Al 1 Maja nr 5, tel. 23-46. Apteka „Pod Lwem”, ul. Grunwaldzka nr 37.

Teatr Dzień w Teatrze Polskim dramat Zofii Nałkowskiej „Dzień Jego powrotu“.

Co grają w kinach? „Pomorzanin” — „Obawa przed skandalem”. Nadpr. Kronika polska nr 25. „Wolność” — „Strachy”. Nadpr. Nowiny dnia nr 15. „Polonia” — „Berlin”. Nadpr. Morze i Kronika polska nr 25. „Orzeł” — „Halka”. Nadpr. Kronika polska nr 24. „Bałtyk” — „Budapeszt”. Napr. Kronika polska nr 24.

Program Rozgłośni Pomorskiej

Sobota, 29 września 1945 r. Bydgoszcz na fal 284 m. 8.00 Transmisja z Warszawy — audycja poranna. 9.00 Transmisja z Warszawy — muzyka z płyt. 12.00 Transmisja z Warszawy — sygnał czasu, artykuł polityczny, wiadomości dziennikarskie, audycja wojskowa, koncert, teatr porobrazni, muzyka obiadowa, przegląd tygodniowy. 14.50 Pogadanka o spółdzielczości. 15.00 Kapela ludowa pod dyktando Franka Małego 15.30 Kwadrans literacki: „Pojeździ polska w czasie okupacji“ w opr. Alfreda Kowalkowskiego. 15.45 Przegład prasy. 15.50 Wiadomości miejscowe. 16.00 Koncert orkiestry salonowej Polskiego Radia pod dyktando Michała Reńskiego. 16.20 „Pokrzyż nad Brdą“ 16.35 Dalszy ciąg koncertu orkiestry salonowej Polskiego Radia pod dyktando Michała Reńskiego. 17.00 Transmisja z Warszawy — podwieczorek dla mikrofonii, słuchowisko dla dzieci, audycja dla młodzieży, recenzje. 19.00 Transmisja z Warszawy — uśmiech i piosenka, radiotechnika, podróż po świecie, dziennik wieczorny, koncert, 10 minut literatury, skrzynka poszukiwań rodzin w kraju i za granicą, reportaże dźwiękowe. 22.00 Kronika tygodniowa. 22.10 Komunikat sportowy. 22.15 Muzyka lekka z płyt. 23.00 Transmisja z Warszawy — audyjec informacyjne.

Wojciech Faferek... Dnia 28 września 1945 r. o godz. 9-tej zmarł po długich cierpieniach opierzony Sakramentami św. mój drogi i nigdy niezapomniany ojciec, resz, nasz dziadek...

Zebrania

Związek Zawodowy Przemysłu Spożywczo-rolniczego zawiadamia, że w środę, 3. 10. br., odbędzie się zebranie w Strzelnicy przy ul. Toruńskiej 30 o godz. 17-tej. Cel: Poprawa bytu mas pracujących w Przemysle Spożywczym. Jest obowiązkiem każdego członka, przybycie na zebranie. (2251)

Wolne posady

Poszukuję starszej uczciwej osoby do zajęcia się gospodarstwem domowym dwójga osób. Al. 1 Maja 75 — 1. (2269) Chłopiec do stolarni potrzebny. Niegolewskiego 26. (2267) Czeladnik piekarski potrzebny do pieca pieśrowego od zaraz. Plac Poznański 10. (2262) Fabryka papy smołowej, Bydgoszcz, Aleje 1 Maja 140, poszukuje robotników. (2260)

„Kapiys“ CUKIERNIA Bydgoszcz, Stary Rynek 16 Poleca wykwintne torty, wielki wybór ciastek, herbatników, pierników, wafli

Ostrzeżenie!

Siewdaliśmy, iż osoby przez nas nieuprawnione zbierają podpisy na „liście strzeżenia“. Zwracamy P. T. Klientom uwagę, że nasi przedstawiciele zaopatrzeni są w upoważnienia i przyjmują zlecenia strzeżenia wyłącznie na drukach (druk tymczasowy) z pieczęcią firmową: „POGON“ Przedsiębiorstwo Ochrony Mienia W. J. A. Kowalski Centrala: w Bydgoszczy, Dworcowa 51 — II Rok zał. 1935 Telefon: 33-16

Zadzacie tylko BEWI

z kolebką Poznania najlepsza pasta do obuwia Generalna reprezentacja na Inowrocław, Toruń, Pomorze i odzyskane tereny ze składnicą w Bydgoszczy B. PIOTROWSKI Bydgoszcz, Król. Jadwigi 9, m. 1 tel. 32-12

Poszukiwany majster mydlarski

wysokie uposażenie i mieszkanie zapewnione. Oferty z życiorysem nadsyłać pod „Pracę“ do Wydziału Kulturalnego Spółd. Wydawn. „Czytelnik“ w Gdyni, Miściowa 5

Potrzebna młoda, samotna pani jako gospodyni. Oferty: Ziemia Pomorska nr 2347. (2347)

Ekspedientka do sklepu rzeźniczego, siła pierwszorzędną zaraz potrzebna. Referencje wymagane. Pismo należy przesłać do „Ziemi Pomorskiej“ pod „Ekspedientka“.

Kupno

Kupię tapczan lub zamiennie za rower, chodnik lub dywan. Stary Rynek 25 (skład). (2257) Prasa do tłoczonej pieczęci kupię. Grodzka 6/4. (2108) Kupię zegarek męski złoty na rękę, dobrej marki. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „Zegarek“. (2346)

Bydgoska Spółdzielnia Spawców z odp. udz. Centrala: Dom Towarowy Aleje 1 Maja 9 Dział spożywczy - 40 sklep Dział tekstylno-galant. - sklepów Dział bielizny - Tritarnia Poleca towary kartkowe, na asygnty 12 wolb handlu Przyjmuje zapisy członków Wpisowe 10,—zł ud 100,—zł

Z dniem 29 bm. został uruchomiony zakład wędliniarsko-rzeźniczy przy ulicy Toruńskiej nr 27 Na składzie wielki wybór różnych wędlin i mięsa pierwszorządnej jakości HURT Kielszek J. et al Niemczak P.

OBUWIE — zaoszczędzisz używając pasty

„Kremalin“ „Kremalin“ konserwuje skórę Fabryka Techniczno-Chemiczna BOLESŁAW MINTA Bydgoszcz, ul. Bojanowa 21 Telefon 34-66 Kupię maszynę do pisania z długim wałkiem w dobrym stanie, dobrej marki. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „Maszyzna“. (2342)

Sprzedaję

Sprzedam hotel dentystyczny pompkowy. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „Hotel dentystyczny“. (2254) Podaje do wiadomości, że stworzyłem KANCELARIĘ NOTARIALNĄ w Bydgoszczy przy ul. Mostowej 13 Kancelaria czynna od godz. 8-mej do 15-tej Tadeusz Kliszczyński, notariuz

CAFÉ-CLUB dancing - varleté Niedziela five o'clock od godz. 17 dancing program ul. Marcinkowskiego 14

Jasnowidz „Miroslaw“ przyby z Wilna Przepowiada za pomocą intuicji i wycucia o nieobecnych z fotografii Godziny przyjęć od 3-6 Mazowiecka 11/6

„WAVE“ BYDGOSZCZ, DŁUGA 22 poleca WALIZKI — TORBY — KUPONY — SNIADANIĆ — TECZKI DETAL

Pokoje poszuwane Poszukuję 2 pokub 1 duży z umeblowaniem kuch. umeblowane lub pustę. Ofy do Ziemi Pomorskiej pod „Pokoje“.

Różne Pana złodzieja pro o zwrot skradzionych dokumentów. Wy-nagrodza. Bydgoszcz, Lipowa 4 m. 5. Wołyńczyk. (2264)

Hurtowa sprzedaż art. FOTO prowincja za zaliczeniem Radio-aparaty FOTO-kino, nাপ্রawni radio-aparatury, maszyny do pisania wymiana trzcionek JUPITER BYDGOSZCZ, Stary Rynek 20 cel. 1865

Fabryka Walizek właśc.: Czesław Żywiakowski ZBOŻOWY RYNEK nr. 6 telefon 32-53 wejście z ulicy Wiatrakowej poleca: walizki, kufry, torby Specjalność: walizki kolekcyjne kupuje: tekturę, fibre, ceratę wszelkie okucia walizkowe.

Kwas węglowy w butefkach, kapsle do piwa i wina, korki butelkowe — beczkowe — zamknięcia porcelanowe, gumki, poleca fa K. Jeneralczyk, Poznań, Matejki 53, tel. 62-66.

Bydgoska Wytwórnia Wafli, Śląska 41, podwórze, poleca różne wyroby gotowe. (2104)

Dzierżawy

Wydzierżawie składnicę dużą na 30 wagonów towaru, małą z placem i wjazdem, szopa (śródmieście) dla dużego przedsiębiorstwa. Oferty do Ziemi Pomorskiej pod „Magazyn“. (2253)

Miłośnicy książek uwaga!

Nowa wypożyczalnia sięzek „AD ASTRA“ Aleje 1 Maja 25 (Gdańska) poleca duży wybór książek z różnych dziedzin

Adres Administracji: Bydgoszcz, Jagiellońska 31, tel. 1564 Adres Redakcji: Bydgoszcz, Jagiellońska 37 — tel 1361 Prenumerata miesięczna: 30 zł Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 12—12,30 Sekretariat Redakcji czynny codz od godz. 9—1 Nadesłanych rekwizytów Redakcja nie zwraca Cennik ogłoszeń: drobne — 5 zł za wyraz w tygodniu, duże — 8 zł Dla poszukujących pracy i rodzin znizki Urzędowe przetargi, nekrologi — 7 zł za 1 m w szpalty Ze względu na ogłoszenia nie przyjmujemy odpowiedzialności